

FEITEN EN COMMENTAREN OVER ALCOHOL EN DRUGS

112-de jaargang no. 5

september-oktober 2012

BREDERE AANPAK VAN ALCOHOL BLIJFT NODIG

Het Nederlandse ministerie van volksgezondheid probeert sinds 1986 publiek en politiek bewust te maken van de alcoholproblemen in onze samenleving. Dat begon met campagnes onder het motto "drank maakt meer kapot dan je lief is". In 2000 gevolgd door een ingrijpende herziening van de Drank- en Horecawet.

De problemen zijn in de eerste 20 jaar van de campagnes echter alleen nog maar groter geworden. Excessief drinken is met name onder jongeren enorm toegenomen. Dit mede als gevolg van de lancering van de "breezers" door Bacardi, en de nadruk op jonge mensen in de bierreclames. De herziening van de Drank- en Horecawet heeft deze ontwikkeling niet tot stilstand kunnen brengen, laat staan kunnen omkeren.

De afgelopen tien jaar is de publiciteit over alcoholproblemen sterk toegenomen. Dat begon vanuit de medische en paramedische sector. Ziekenhuizen zagen ieder jaar meer jongeren naar de spoedeisende eerste hulp (SEH) komen met alcohol als oorzaak (letsel danwel vergiftiging). Vorig jaar waren dat er 24.000 in de leeftijd van 10 tot en met 24 jaar. Dr. Van der Lely zag in de door hem opgerichte alcoholpoli voor jongeren ieder jaar meer gevallen van alcoholcoma.

De verontrusting in de medische sector, leidde tot publiciteit. Dat maakte dat er voorlichtingscampagnes gestart werden die speciaal gericht waren op de ouders. De eerste resultaten daarvan zijn zichtbaar, het drinken door 12-, 13- en 14-jarigen is flink afgenomen. De 15-jarigen, officieel eveneens beneden de leeftijdsgrens, drinken echter nog bijna evenveel als vijf jaar geleden. En bij het bereiken van de leeftijd van 16 jaar lijken de jongeren te denken "en nu ga ik los".

De ontstane maatschappelijke en politieke bezorgdheid, heeft ertoe geleid dat sommige politieke partijen onlangs hun eerdere standpunt hebben herzien en voorstander zijn geworden van verhoging van de leeftijdsgrens. Daardoor is er nu in de Tweede Kamer een meerderheid voor één leeftijdsgrens bij 18 jaar voor alle alcoholhoudende drank.

Als die grens er komt en redelijk gehandhaafd wordt, dan valt gezien de ervaringen met de grens van 16 jaar te verwachten dat het drinken door 15- en 16-jarigen flink zal afnemen. Maar net als nu de 15-jarigen, zullen dan de 17-jarigen wegen weten te vinden om aan alcohol te komen. Zij zitten vlak tegen de leeftijdsgrens aan, en hebben vrienden aan de andere kant ervan.

Het zou ons inziens overigens een illusie zijn om te menen dat het verhogen van de leeftijdsgrens, de alcoholproblematiek in onze samenleving ineens drastisch zou verkleinen. Er zijn nu al signalen dat excessief alcoholgebruik onder de 65-plussers sterk toeneemt. Daarnaast telt onze samenleving in totaal zo'n 300.000 alcoholverslaafden. Twaalf tot dertien maal zoveel als midden vijftiger jaren.

De bewezen meest effectieve maatregelen om alcoholproblemen te verminderen zijn verhoging van de prijs (accijns of minimumprijs), vermindering van de verkrijgbaarheid (naar tijd en/of plaats) en beperking van de reclame. De tegenstand van de alcoholbranche tegen dergelijke maatregelen, heeft ze tot nu toe weten te verhinderen. Zonder dergelijke maatregelen blijft de aanpak echter die van de zachte heelmeeesters.

Dr.ir. D. Korf

ALCOHOLVRIJ BIER KOMT TERUG

Het ziet er naar uit dat alcoholvrij bier (malt) zijn populariteit uit de negentiger jaren langzaam aan het herwinnen is. De consumptie neemt de afgelopen jaren ieder jaar toe. Met 1,8 procent van de biermarkt is alcoholvrij overigens nog ver verwijderd van de circa 10 procent begin jaren negentig.

In 2010 lag de consumptie van malt in ons land 18 procent hoger dan een jaar daarvoor. In 2011 kwam daar nog eens een toename van 30 procent bovenop. Ook de export nam toe. De groei gaat grotendeels ten koste van het traditionele pils. De totale bierconsumptie in ons land bedroeg vorig jaar 71,7 liter per inwoner, vrijwel evenveel als in 2010.

Bij een enquête door Nederlandse Brouwers geeft nu 36 procent van de bierdrinkers aan ook wel eens alcoholvrij bier te drinken. Vorig jaar was dat nog 28 procent. Overigens wordt deze enquête gehouden onder slechts 500 bierdrinkers. De uitkomst kan dus gemakkelijk een paar procent hoger of lager liggen wanneer er significant meer bierdrinkers ondervraagd zouden worden.

Zoals verwacht kon worden, kiezen meer vrouwen dan mannen voor alcoholvrij bier, en zij geven ook veel vaker aan dat zij de alcoholvrije variant lekkerder vinden. Van de vrouwen kiest 44 procent regelmatig voor alcoholvrij, van de mannen 30 procent.

De motieven om te kiezen voor alcoholvrij zijn zeer gevarieerd: verkeersveiligheid, afslanken (alcoholvrij bier bevat precies half zoveel calorieën als pils), hoofd helder houden, organen niet overladen met teveel alcohol, en tenslotte ook de smaak.

INVALIDE NA ALCOHOLISCH GEWELD

Of het om een enkele klap ging of om een afranseling werd niet duidelijk tijdens de rechtszitting. Wel werd duidelijk wat de gevolgen waren: invalide door hersenbeschadiging. Het slachtoffer verblijft al anderhalf jaar in een verpleeghuis en het is twijfelachtig of hij daar ooit nog uit komt.

Het slachtoffer, destijds 61 jaar oud, zou bij het optreden van Jan Smit in Delfzijl vervelend zijn geweest. Zo zou hij of zijn dochter met bier hebben gegoooid. Dat leidde tot een schermutseling tussen de 61-jarige en de barkeeper. Toen de rust weergekeerd leek, sloeg een 39-jarige bezoeker op het slachtoffer in. Hij viel op de grond en bleef bewusteloos liggen. Omstanders wezen de 39-jarige als de dader aan.

Het slachtoffer raakte in coma. Hij verblijft nu in een verpleeghuis. De man kan als gevolg van een hersenbeschadiging niets meer. Ook zijn familie herkent hij niet.

Bier slechte bron voor wondermolecuul

MISLEIDENDE KRANTENKOP

Afgelopen juni verraste het AD zijn lezers met de kop "Vitamine in bier maakt sterker, slanker en gezonder". Een artikel gebaseerd op een artikel van dezelfde strekking in de Daily Mail. Bier zou een "wondermolecuul" bevatten dat overgewicht tegengaat, spierweefsel versterkt en de weerstand verhoogt.

Het "wondermolecuul" dat in bier gevonden is heet nicotinamide riboside (NR). Het wordt ook wel niacinamide riboside genoemd. Het is het koppingsproduct van nicotinamide met de suikersoort ribose. Nicotinamide is de chemische naam voor vitamine B-3. De aanwezigheid in bier van vitamine B-3 zelf, is al tientallen jaren bekend.

Het molecuul NR is ook aanwezig in melk. De specifieke koppeling in genoemde krantenkop aan bier, is dus op zijn zachtst gezegd suggestief. Iemand behoeft helemaal niet aan het bier te gaan als hij meer van dat molecuul binnen wil krijgen.

Het onderzoek aan nicotinamide riboside (NR) is een samenwerkingsproject van de Ecole Polytechnique Federale in Lausanne en het Weill Cornell Medical College in New York. Het is uitgevoerd met muizen als proefdieren. Die werden gedurende 10 weken op een vetrijk dieet gezet. De helft van hen kreeg daarnaast NR toegediend, de andere helft niet.

Na tien weken bleken de muizen die NR hadden gekregen gemiddeld aanzienlijk minder vervet dan de muizen die de stof niet hadden gekregen. Bovendien kwam in de NR-groep geen enkel geval van diabetes voor, wat in de andere groep wel het geval was. Ook bleken de NR muizen het opvallend beter te doen in uithoudingstesten. Microscopisch onderzoek van hun spiervezels gaf de verklaring van dat laatste, hun spieren waren sterker en gezonder.

Vitamine B-3 speelt een belangrijke rol bij de energievoorziening van de cellen in het lichaam en bij de werking

van het zenuwstelsel. Het lijkt er op dat nicotinamide riboside dat effect in versterkte mate levert. De energievoorziening van cellen verloopt via de mitochondriën. Deze mitochondriën zijn ook betrokken bij veroudering van cellen. De onderzoekers hopen dat een oppepper voor de mitochondriën in de vorm van NR, ook de veroudering van cellen zal kunnen afremmen.

Een tekort aan vitamine B-3 treedt niet snel op. Het overgrote deel van onze voedingsmiddelen bevat het. Zo komt het voor in vlees, vis, melk, volkoren producten, groenten en veel fruitsoorten. In hoeverre de koppeling met ribose in het menselijk lichaam plaatsvindt is nog onduidelijk. In de melkklieren van koeien en in de cellen van gist vindt de koppeling in ieder geval wel plaats. In het laboratorium kan de koppeling ook worden uitgevoerd.

Als het effect van NR in muizen ook in andere proefdieren, en uiteindelijk in de mens wordt bevestigd, ligt de weg open naar toepassing als voedings-supplement. Bier is daarvoor echter geen goede bron wegens de vele schadelijke nevenwerkingen, vooral die door alcohol. Een klein pilletje is een heel wat veiliger toedieningsvorm dan een groot aantal liters bier.

Dingeman Korf

Drinken zul je

COLOFON
De GO: tweemaandelijks voorlichtingsblad over alcohol en drugs, uitgegeven door de Stichting ANGOB. ISSN 0166-2880. Postabonnement € 10,- per jaar.
Verantwoordelijk eindredacteur: Dr. ir. D. Korf, Dresselhuisweg 20, 4105 DB Culemborg, tel 0345-473239, e-mail: dkorf@tiscali.nl
Administratie: W. Matla, Hof van Delftlaan 119, 2613 BL Delft, tel. 015-2126904, giro 849 058.
Artikelen voorgaande nummers: www.angob.nl

Effect op consumptie valt niet te verwachten

ACCIJNSVERHOOGING WEER MINIMAAL

De vier maanden geleden aangekondigde verhoging van de alcoholaccijns blijkt, nu het voorstel ter tafel ligt, minimaal te zijn. Een bijdrage aan de matiging van de Nederlandse alcoholconsumptie valt er niet van te verwachten. Bovendien zitten er nog addertjes onder het gras. Zo zal de luxe-accijns op champagne worden afgebouwd.

De accijns op bier zal volgens het vijfpartijen akkoord worden verhoogd met 10 procent. Omdat de accijns op bier laag is, betekent dit dat een pilsje of een flesje van 300 à 330 ml slechts ongeveer 1 eurocent duurder wordt. Daar zal ons inziens geen consument wakker van liggen.

De accijns op bier kent net als die op wijn een trapsgewijze opbouw op basis van het alcoholgehalte. De verhoging van de accijns geldt alleen voor de eerste, derde en vierde trede.

De accijns voor de tweede trede zou vrij drastisch **omlaag** moeten. De eerste adder onder het gras. Tot nu toe was de accijns voor de eerste trede minder dan een kwart van die voor de tweede trede. Nu wordt het verschil slechts 15 procent.

De grens tussen de eerste en de tweede trede ligt bij 2,8 procent alcohol. De bedoeling van het drastische accijnsverschil was om het zogenaamde "evenementenbier" (minder dan 2,8 procent alcohol) goedkoop te houden. Volgens het voorstel zou de grens van laag belast bier nu komen te liggen bij 4,4 procent alcohol.

Het begrip "evenementenbier" wordt dus drastisch opgerekt. De accijns die daarop wordt geheven, bedraagt slechts éénvijfde van de accijns op sterker bier.

De accijns op wijn zal met 15 procent verhoogd worden. Dat betekent ongeveer 8 eurocent voor een fles gewone wijn van ca 12 procent. Ook van deze verhoging zal geen consument wakker liggen.

De accijns op wijn kent tot nu toe drie treden, met als grens respectievelijk een alcoholgehalte van 8,5 procent en 15 procent. De grens bij 15 procent zou opgeheven gaan worden. Dat is de tweede adder onder het gras. Sterke wijnen als port, sherry, madeira zouden voor de consument goedkoper worden dan zij nu zijn.

De derde adder onder het gras is de grootste, namelijk de opheffing van het verschil tussen mousserende en niet-mousserende wijn. Tot nu toe wordt mousserende wijn met maximaal 8,5 procent alcohol, belast met een accijns die 30 procent hoger ligt dan die van even sterke wijn zonder bubbels. Op sterkere mousserende wijn, zoals champagne, rust een accijns die ruim driemaal zo hoog is als die op gewone wijn. Een extra heffing dus op een product dat gezien wordt als een typisch luxe product. Als het accijnsvoorstel wordt aangenomen, zou champagne voor de consument dus een stuk goedkoper worden.

De accijns op sterke drank zou met 6 procent verhoogd worden. Dat

betekent 32 cent extra voor een fles jenever.

Van de vijf partijen die het nieuwe bezuinigingsakkoord overeenkwamen, hebben inmiddels twee laten weten bezwaren te hebben tegen de opheffing van wat zij het "champagnetarief" noemen.

In de Tweede Kamer is inmiddels een amendement ingediend om de eerstkomende vier jaar de tarieven voor wijn met meer dan 15 procent alcohol en voor mousserende wijnen niet te verlagen. De indieners vinden het niet gepast om in een tijd van grote bezuinigingen die accijnzen te verlagen. Als die verlagingen niet doorgaan, levert dat de overheid 11,4 miljoen euro op.

Dingeman Korf

De individuele vrijheid om zich kapot te zuipen, staat politiek hoger genoteerd dan preventieve bescherming van de zwakkeren in de samenleving

Rijbewijs dronken fietsers soms ten onrechte ingenomen

Negen van de vijftientig politiekorpsen nemen soms het rijbewijs in van fietsers die te veel hebben gedronken. Dit mag echter slechts in een beperkt aantal uitzonderingsgevallen. Alleen voor bestuurders van motorvoertuigen bestaan vaste grenzen waarboven het rijbewijs standaard moet worden ingenomen.

Fietsen valt onder het begrip deelnemen aan het verkeer. Iemand die deelneemt aan het verkeer, mag de veiligheid van het verkeer niet in gevaar brengen. Daarom is een fietser die onder de invloed van alcohol verkeert strafbaar. Hij of zij riskeert een boete en een rijverbod voor enkele uren. Als men het heel bont gemaakt heeft, kan het ook zijn dat men voor de kantonrechter moet verschijnen.

De wegenverkeerswet geeft een opsomming van de gevallen dat het rijbewijs wegens alcohol moet worden ingevorderd. Dat is na het veroorzaken van een ongeval terwijl men onder de invloed van alcohol verkeert, bij deelname aan het verkeer met meer dan 1,3 promille bloedalcoholgehalte, en in geval van recidive. In al deze gevallen spreekt de wet expliciet over gemotoriseerde verkeersdeelnemers.

Ruim een jaar geleden riep de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV) de overheid op om het fietsen onder de invloed van alcohol terug te dringen. Onderzoek had uitgewezen dat het fietsen met een slok op sterk was toenomen, vooral onder jongeren en

Vicieuze cirkel alcohol en depressie

Afhankelijkheid van alcohol komt drie keer vaker voor bij patiënten met een depressie of angststoornis dan bij mensen zonder deze klachten. Het omgekeerde is ook waar, onder verslaafden komen depressies en angststoornissen vaker voor dan gemiddeld onder de bevolking.

Onderzoekster dr. L. Boschloo concludert dat er een vicieuze cirkel bestaat waarbij alcoholafhankelijkheid en een depressie of angststoornis, elkaar veroorzaken en in stand houden. Depressieve of overmatig angstige personen, blijken na verloop van tijd meer geneigd tot het ontwikkelen van alcoholverslaving dan vergelijkbare personen zonder die geestelijke stoornis. Bij (ex)-verslaafden zijn depressieve en angstige symptomen risico-factoren voor terugval in de verslaving.

Afhankelijkheid van alcohol blijkt verder een negatieve invloed te hebben op het verloop van een depressie of angststoornis. De behandeling van de stoornis wordt minder effectief, de stoornis wordt meer chronisch.

Alcoholproblemen kunnen dus zowel aanleiding zijn tot het ontstaan van depressies of angststoornissen, als een belemmering vormen voor het genezen ervan.

jong volwassenen. Zij gaan vaak op vrijdag- of zaterdagavond op de fiets naar de kroeg om niet het risico te lopen hun rijbewijs kwijt te raken.

Mogelijk is de oproep van de SWOV mede oorzaak van de versterkte aandacht van de politie voor dronken fietsen. Volgens woordvoerder Koelman van de verkeersgroep van het landelijk parket, mag de politie daarbij geen rijbewijzen invorderen. De negen korpsen die dat wel doen, beroepen zich op de bepaling over recidive in de Wegenverkeerswet. Personen die al eens een boete hebben gekregen voor autorijden met meer dan 0,5 promille, zouden recidive plegen wanneer zij dronken fietsen. Immers, ook fietsen is deelnemen aan het verkeer.

Volgens Koelman zouden de verbaliserende agenten niet het rijbewijs moeten invorderen, maar een mededeling over het gebeurde naar het CBR moeten sturen. Dat kan dan eventueel beslissen om het rijbewijs ongeldig te verklaren. Volgens de Raad van Korpschefs zou bij verdachten met een expliciet alcoholverleden het rijbewijs wel wegens recidive mogen worden ingenomen na dronken fietsen.

Rode wijn toch niet levensverlengend

De mythe dat één glaasje rode wijn per dag levensverlengend zou zijn brokkelt steeds meer af. Onlangs hebben Nieuwzeelandse onderzoekers laten zien dat een positief effect van resveratrol op de levensduur alleen goed aantoonbaar is bij lagere levensvormen als gisten, aaltjes en fruitvliegjes, maar minder of niet bij vissen en muizen.

De mythe van het gunstige effect van rode wijn dateert inmiddels van ruim een kwart eeuw geleden. Nader onderzoek maakte enkele jaren later al duidelijk dat het om de stof resveratrol ging (een stof uit de groep van de flavonoïden) en niet om de wijn als zodanig. Resveratrol zit in de schil en de pitten van rode druiven. Rood druivensap bleek eenzelfde gunstig effect te hebben als rode wijn.

Verder onderzoek aan proefdieren bracht aan het licht dat het effect niet bestaat uit een vertragen van het verouderingsproces, maar uit het tegengaan van hart- en vaatziekten en in iets mindere mate ook het tegengaan van kanker. Het zou dus een indirect effect op de levensduur zijn, geen direct effect.

Flavonoïden komen in veel planten voor, niet alleen in blauwe druiven. Het zijn stoffen waarmee planten zich verdedigen tegen infecties, met name tegen infecties door schimmels. Veel soorten groente en fruit leveren daardoor een bijdrage aan de bescherming tegen hart- en vaatziekten en tegen kanker. Naast resveratrol is ook quercetine (zit in uien) een effectief flavonoïde.

Een gunstig effect op hart en bloedvaten is bij proefdieren tot nu toe niet alleen aangetoond voor blauwe druiven, maar inmiddels ook voor appels, thee, cacao, olijfolie, boekweit,

uien, knoflook, rabarber, bramen en sommige bonensoorten. Alles gebaseerd op de daarin aanwezige flavonoïden. Een gevarieerd dieet met voldoende groeten en fruit levert daarom voldoende flavonoïden voor een mens. Iedere dag een glas rode wijn kan daar weinig tot niets aan bijdragen.

De onderzoekers van de universiteit van Dunedin, onder leiding van dr. K. Hector hebben zich specifiek gericht op een eventueel levensverlengend effect van resveratrol. Zij constateerden dat bij levensvormen met asexuele voortplanting (gisten, aaltjes) een duidelijk levensverlengend effect te constateren

viel. Bij insecten (fruitvliegjes) waren de resultaten positief maar wisselvallig. Bij vissen waren de resultaten minder duidelijk en nog wisselvalliger. Bij gewervelde dieren (vissen, muizen) werd duidelijk dat een positief effect pas zichtbaar werd wanneer de dieren op een hongerdieet gehouden werden.

Niet beantwoord is hiermee de vraag of het om een echt effect op het verouderingsproces gaat, of dat de beschermende werking tegen met name schimmelinfecties de verlenging van de levensduur veroorzaakt. Dat laatste lijkt het meest waarschijnlijk. Een hongerdieet vermindert de weerstand tegen zowel bacteriële infecties als schimmelinfecties. Die verminderde weerstand zou dan door resveratrol weer op peil gebracht worden.

De onderzoekers concluderen verder dat het bij de huidige stand van de kennis, niet verantwoord is om resveratrol als levensverlengend middel op de markt toe te laten.

Dingeman Korf

Slecht voorbeeld in een tijd van grote alcoholproblemen

JENEVERBRANCHE SPANT VOORAANSTAANDE POLITICI VOOR ZIJN KARRETJE

Agelopen voorjaar is ex-minister en vooraanstaand PvdA-lid Ronald Plasterk als commandeur toegetreden tot de Orde van het Genevergenootschap. Vooraanstaand CDA-lid en campagne adviseur Jack de Vries werd ambassadeur van dat genootschap. Ons inziens een slechte zaak in een tijd waarin alcoholproblemen de pan uit rijzen.

Het Genevergenootschap is een club van mensen uit de top van bedrijfsleven (met name gedistilleerdbranche), politiek en entertainment. De ambassadeurs en commandeurs zijn mensen waarvan bekend is dat zij "de kunst van het genieten verstaan". Het genootschap stelt zich ten doel het Nederlands gedistilleerd op positieve wijze onder de aandacht te brengen.

Het begrip "genieten" wordt door het genootschap blijkbaar vernauwd tot "genieten van (sterk) alcoholhoudende drank". Wij hebben nog nooit gehoord dat het genootschap iemand in zijn midden opnam waarvan bekend is dat hij intens kan genieten van het gezang van vogels bij zonsopgang, of van een stuk muziek. Genieten wordt ingeperkt tot consumptief genieten. Voor de volksgezondheid een slechte zaak.

De doelstelling: "Nederlands gedistilleerd op positieve wijze onder de aandacht brengen" betekent in gewone taal "reclame maken voor Nederlandse sterke drank". Iets wat ons inziens ongewenst is in de huidige tijd, waarin de samenleving geconfronteerd wordt met grote alcoholproblemen (met name voor gezondheidszorg en justitie).

Dat het in deze zaak vooraanstaande en nog steeds actieve politici betreft, maakt de zaak dubbel kwalijk (overigens is ex-minister Johan Remkes al vele jaren lid van het genootschap). Van publieke personen mag ons inziens verwacht worden dat zij het

goede voorbeeld geven. Met name ten aanzien van aanvechtbare zaken.

Genoemde politici zouden wat dit betreft een voorbeeld kunnen nemen aan burgemeester Smit van de gemeente Oldambt. Die heeft bezwaar aangetekend tegen het glas Beerenburg bij de opening van de jaarmarkt/kermis in Winschoten.

In het Dagblad van het Noorden wordt hij als volgt geciteerd: "Ik vind dat mensen met een publieke taak, zoals wethouders, raadsleden en burgemeesters een voorbeeldfunctie hebben, gelet op de problemen die er zeer zeker in onze gemeente zijn met alcohol. De samenleving vindt dat ook: nog steeds is een bericht over een publiek bestuurder met drank op in de auto voorpaginanieuws. Er wordt dus op gelet! Daarom vind ik ook de borrel op de kermis getuigen van een zeer slecht voorbeeld".

Hulde voor de burgemeester van Oldambt! Hij laat zich niet meeslepen door de heersende alcoholcultuur, maar blijft onafhankelijk denken en komt voor zijn mening uit. Daar kunnen de heren (alleen heren, geen emancipatie dus) van het genevergenootschap een voorbeeld aan nemen. Overigens ook de plaatselijke fractieleiders van Groen Links en de PvdA in de gemeenteraad van burgemeester Smit. Die heren stonden op de foto in het DvhN met een Beerenburg in de hand.

Dingeman Korf

ALCOHOL BEVORDERT

DE UITZAAIING VAN KANKER

DRUGS IN HET RIOOL

Bij onderzoek van rioolwater van enkele grote steden, heeft het KWR in het verleden al ontdekt dat daarin sporen van drugs aanwezig waren. Nu is het zelfs mogelijk gebleken de variatie te bepalen van het gebruik met de dagen van de week. Zo bleek bij recent onderzoek dat "speed" (amfeet-amine en verwante producten, ook gebruikt als doping) alle dagen van de week in bijna gelijke hoeveelheden aanwezig was in het water van Amsterdam, Utrecht en Eindhoven. Het gebruik van cocaïne en ecstasy (XTC) bleek vooral in de weekeinden plaats te vinden.

Alcoholgebruik zal men via het rioolwater nooit kunnen aantonen, want alcohol wordt niet onveranderd uitgescheiden. Nog in het lichaam wordt de alcohol door de lever al geoxideerd tot acetaldehyde en dat op zijn beurt weer tot azijnzuur. Veel levensmiddelen geven bij oxidatie eveneens azijnzuur als eindproduct. Azijnzuur in het rioolwater kan dus van velerlei herkomst zijn.

Geruchtmakend Deens onderzoek verschenen ALCOHOL BIJ ZWANGERSCHAP MINDER ONVEILIG DAN GEDACHT ?

Januari 2005 publiceerde in ons land de Gezondheidsraad het advies om in het geheel geen alcohol te drinken tijdens de zwangerschap. Een veilige benedengrens waaronder geen schadelijke effecten optraden, viel niet aan te geven. Onlangs concludeerden Deense onderzoekers dat bij maximaal 1 glas per dag de kinderen op vijfjarige leeftijd geen schadelijke gevolgen vertoonden.

Ook in Zwitserland leeftijds grens alcohol slecht nageleefd

Verstrekking van alcohol overtreden niet alleen in Nederland massaal de leeftijds grens. Ook in Zwitserland blijken mystery shoppers beneden de leeftijds grens weinig moeite behoeven te doen om drank te bemachtigen.

Zwitserland kent tot nu toe net als Nederland twee leeftijds grenzen. Bier en wijn mogen verkocht worden aan jongeren van tenminste 16 jaar oud, sterke drank aan jongeren van tenminste 18 jaar oud. De Eidgenössische Alkoholverwaltung (EAV) controleert al twaalf jaar met behulp van jongeren beneden de leeftijds grens, de zogenaamde "mystery shoppers", of de verkopers zich aan de leeftijds grens houden.

Bij het begin van de controles in 2000 bleek slechts 17 procent van de verkopers de leeftijds grens te controleren en na te leven. Jongeren beneden de leeftijd hadden dus maar liefst een kans van 83 procent om zonder enig probleem alcohol te bemachtigen.

De regelmatige controles hadden effect. In de loop der jaren ging het percentage overtreders flink omlaag. In 2010 was nog "slechts" één op de vier verkopers in overtreding, om precies te zijn 26,8 procent. Een aanzienlijk snellere en verdergaande daling dan in Nederland. In Noord Holland bleek in 2011 nog ruim 60 procent van de verkopers in de fout te gaan.

In 2011 ging het percentage overtreders weer omhoog. De Neue Zürcher Zeitung meldde afgelopen juni dat in 2011 het percentage overtreders gestegen was van 26,8 naar 30,4 procent. De EAV had daartoe 5518 aankooptests laten uitvoeren, gespreid over het gehele land.

Net als in Nederland was de horeca (café's en disco's) de branche met het hoogste percentage overtreders. In de detailhandel werd vaker naar een identiteitsdocument gevraagd dan in de horeca. In overeenstemming daarmee lag het percentage overtredingen overdag veel lager dan 's avonds en 's nachts. Overdag werd in 28 procent van de gevallen alcohol verkocht aan minderjarigen. Na 19.00 uur steeg dat percentage naar 50 ! Voor ons land zijn voorzover wij weten geen cijfers bekend betreffende de spreiding van de overtredingen naar dagdeel.

Het advies van de Gezondheidsraad was mede gebaseerd op enkele publicaties uit de jaren daarvoor. Daarin werd geconstateerd dat al vanaf 1 glas per dag gedurende de zwangerschap, schadelijke effecten op het kind duidelijk aantoonbaar waren. De kans op een miskraam, een te vroege geboorte of een ontwikkelingsachterstand bij de baby vertoonde een duidelijke toename. De Gezondheidsraad schreef destijds letterlijk : "Niet drinken is de enige veilige optie".

Het onlangs gepubliceerde Deense onderzoek is uitgevoerd door onderzoekers van de universiteiten van Aarhus en Kopenhagen, onder leiding van dr. U.S. Kesmodel en prof. Dr. E.L. Mortensen. De onderzoekers vroegen vrouwen bij hun eerste zwangerschaps-onderzoek of zij mee wilden doen aan het onderzoek. Ruim 1600 drinkende vrouwen waren daartoe bereid. De helft van hen werd voor het eerst moeder. Bijna éénderde van hen bleef roken tijdens de zwangerschap.

De proefpersonen werden verdeeld in drie groepen : de lichte drinksters (1 tot 4 glazen per week), de matige drinksters (5 tot 8 glazen per week) en de forse drinksters (meer dan 8 glazen per week). Hun werd gedurende de zwangerschap gevraagd naar hun recente alcoholgebruik. Dat geeft een betrouwbaarder uitkomst dan een eenmalige vraag na afloop. De kinderen van deze vrouwen werden op 5-jarige leeftijd vergeleken met kinderen van vrouwen die in het geheel niet hadden gedronken tijdens de zwangerschap.

De onderzoekers maten bij de kinderen het intelligentie quotiënt, het concentratievermogen ("attention span"), het vermogen tot plannen en organiseren, en de zelfbeheersing. Alleen bij de kinderen van de forse drinksters vonden zij afwijkingen, vooral van het concentratievermogen. Bij de kinderen van de lichte en matige drinksters zagen zij geen afwijkingen. Zij concluderen dat tot maximaal één glas per dag, alcohol geen aantoonbare schade aanricht in de latere periode van de zwangerschap (meer dan drie maanden erna).

Onvolkomenheden in het onderzoek.

Een eerste punt van kritiek betreft het betrekkelijk geringe aantal deelnemers. Wanneer 1600 proefpersonen in drie groepen verdeeld worden zijn dat ruim 500 personen per groep. Een schadelijk effect met een kans van 1 op de 600 kan dan al gemist worden.

In de tweede plaats betekent een spreiding van 1 tot en met 4 glazen een gemiddelde consumptie van 2,5 glas. Evenzo betekent 1 tot en met 8 glazen gemiddeld 4,5 glas.

Woordvoerder dr. P. O'Brien van het Engelse gynaecologische genootschap (RCOG) verklaart op basis daarvan dat het onderzoek statistisch gezien hoogstens aantoonde dat maximaal 4,5 glas per week geen kwaad kan. Niet meer dan tweederde glas per dag dus. Het RCOG wil dan ook niet verder gaan dan voor vrouwen die persé af en toe alcohol willen, een hoeveelheid van maximaal vier glazen per week toelaatbaar te noemen in het tweede en derde semester van de zwangerschap. Het advies blijft echter : probeer in het geheel geen alcohol te drinken.

Deskundigen van de universiteit van Californië vinden de conclusies van de Deense onderzoekers misleidend. Volgens prof. Chambers wijzen de resultaten van 30 jaar onderzoek, verricht aan veel grotere aantallen zwangeren dan in het Deense onderzoek, alle in de richting dat er geen gegarandeerd veilige ondergrens bestaat.

Hij wijst ook op de grote verschillen tussen de proefpersonen onderling. Iets wat lang geleden ook al bij dierproeven geconstateerd werd. Zijn advies blijft dan ook : probeer alcoholgebruik volledig te vermijden. Ook wijst hij er op dat van de 1600 ingeschrevenen bij het onderzoek, bijna de helft na vijf jaar niet is komen opdagen. Het is goed denkbaar dat er onder degenen die niet zijn komen opdagen meer probleemgevallen zitten.

Tenslotte dient nog te worden opgemerkt dat een aantal bekende gevolgen van alcoholgebruik tijdens de zwangerschap in de Deense studie geheel buiten beeld is gebleven. Hoe zat het met de miskramen, met het geboortegewicht, met de groei, met het gedrag van de kinderen ? Waren op die terreinen verschillen te zien ? En waren de drie groepen vrouwen qua leeftijd vergelijkbaar ? Afgewacht moet verder nog worden of de kinderen van de drinkende moeders straks in de puberteit meer neiging tot riskant gedrag gaan vertonen. Daar zijn ook aanwijzingen voor, al is er nog geen definitief bewijs.

Al met al blijft ons advies : neem geen onnodig risico, drink geen alcohol tijdens de zwangerschap (en ook niet in de weken daaraan voorafgaand).

Dingeman Korf

MIDDELBARE SCHOLIEREN ONTDEKEN ALCOHOLREGELS SCHOOL

Plaatselijk onderzoek in Leiden, uitgevoerd door Stap, heeft aangetoond dat middelbare scholieren zich weinig gelegen laten liggen aan de regels betreffende alcohol die de school heeft uitgevaardigd. Zo drinkt twaalf procent van de leerlingen wel eens onder schooltijd, en 49 procent tijdens "alcoholvrije" werkweken.

Stap onderzocht negentien locaties van de middelbare scholen in Leiden. Dertien van die locaties houden hun schoolfeesten alcoholvrij. Het percentage schoolfeesten dat alcoholvrij heet te zijn, ligt daarmee boven het landelijk gemiddelde. Zeven van de tien geïnterviewde Leidse directeuren meldden een volledig alcoholvrij schoolbeleid te voeren. Tien van de veertien scholen die werkweken organiseren, meldden dat alcoholvrij te doen

Stap onderzocht in hoeverre de goede voornemens ook in de praktijk gerealiseerd werden. Dat viel nogal tegen. Twaalf procent van de ondervraagde leerlingen zei op school in een tussenuur of in de pauze wel eens alcohol te hebben gedronken. En maar liefst 49 procent van de leerlingen zei alcohol te hebben gedronken tijdens een werkweek. Geconfronteerd met deze cijfers, verklaarden diverse schooldirecties dat de controle (blijkbaar) niet waterdicht was geweest, respectievelijk niet waterdicht kon zijn.

Het is dus duidelijk dat er zich onder de leerlingen "smokkelaars" bevinden, die hetzij voor zichzelf, hetzij voor een groep vrienden, drank mee naar binnen smokkelen. Wanneer het in een bepaalde vriendenkring gebruikelijk is om in hun vrije tijd samen een pilsje te drinken, proberen zij dat ook (en

blijkbaar met succes) te doen tijdens werkweken.

Alcohol drinken is een diepgeworteld cultuurverschijnsel. Regels daartegen uitvaardigen is één ding, maar ze ook handhaven is vers twee. Dat is op scholen al niet anders dan in de maatschappij. Een school is geen geïsoleerd eiland waar de leerlingen niet vanaf kunnen. De leerlingen lopen er in en uit. Zij zijn niet alleen scholier, maar ook deel van de samenleving.

Terugdringen van de alcoholproblematiek bij scholieren kan daarom nooit volledig zijn door alleen maar regels voor de school uit te vaardigen.

De alcoholcultuur in de samenleving dient mede aangepakt te worden. Dat vereist een maatschappijbrede inzet. Een inzet van ouders, verenigingen, scholen, de media en last but not least de overheid.

Dingeman Korf

Alcohol kan kans op dementie vergroten

Matig alcohol drinkende vrouwen hebben een verhoogde kans op dementie, zij het in mindere mate dan forse drinksters. Aldus de uitkomst van een Amerikaans onderzoek, gepresenteerd op een internationale Alzheimerconferentie in Vancouver.

De onderzoekers, van de universiteit van Californië, volgden 1300 vrouwelijke zestigplussers gedurende twintig jaar. Regelmatig werden hun geestelijke vermogens gecontroleerd. Zoals verwacht werd, trad bij de forse drinksters (meer dan twee glazen per dag) na verloop van tijd hersenschade op. Vaak nam die met de jaren nog toe. Tussen de forse drinksters onderling varieerde de schade van een lichte aandoening tot ernstige dementie.

Ook de proefpersonen die matig dronken (7 tot 14 glazen per week) kregen na verloop van tijd vaker te maken met geheugenproblemen en andere voorboden van dementie dan de vrouwen die niet of nauwelijks dronken. De onderzoekers zetten op grond hiervan grote vraagtekens bij de veelgehoorde opvatting dat een enkel glas bier of wijn per dag, goed voor de gezondheid van ouderen zou zijn.

Vrouwen zouden om hun hersenen in conditie te houden, hun alcoholgebruik dus moeten beperken tot minder dan één glas per dag. Waar de grens ligt voor mannen is nog onbekend.

En dit...

... was nu eens geen alcohol op de weg maar op het water.

Agenten van de waterpolitie zagen begin juni op het Eemskanaal een man in een sloep op een verdachte wijze voorbijvaren. Zij hielden hem aan en lieten hem blazen.

Hun vermoeden bleek juist. De 25-jarige schipper uit Baarn bleek teveel alcohol in zijn bloed te hebben. Hij kreeg een vaarverbod van tien uur en moest zijn vaarbewijs inleveren . . . . .

* * *

... was een geval van alcoholische vergeetachtigheid.

Een 32-jarige Groninger had het op een dinsdagavond in juni flink op een drinken gezet. Op de fiets onderweg naar huis, kwam hij te vallen. Agenten hielpen hem zo goed en zo kwaad als dat ging na zoveel alcohol op de been.

Op zijn verzoek brachten zij de man naar huis.

Op het genoemde adres aangekomen, bleek de man daar helemaal niet te wonen. Daarop namen de agenten hem mee naar het bureau, om in een cel zijn roes uit te slapen . . . . .

* * *

... was een geval van dreiging met lichamelijk geweld na gebruik van alcohol en drugs.

Het gebeurde eind mei in Tilburg. Twee mannen van respectievelijk 50 en 39 jaar zwaaiden met een draaiende kettingzaag in de richting van voorbijgangers. Die belden de politie. Met veel moeite werd het duo overmeesterd.

De volgende dag werd de toedracht duidelijk. Het tweetal had na het gebruik van veel alcohol en drugs, wraak willen nemen op het café waar zij een week eerder wegens wangedrag uit waren gezet. De gevolgen van eerder wangedrag, hadden zij met nog erger wangedrag willen vergelden . . . . .

* * *

... waren twee gevallen van onweerstaanbare slaap na veel alcohol. Beide

gevallen vonden op dezelfde dag plaats in de vroege uurtjes van de zondagmorgen.

In Brakel (N-B) haalde de politie een stomdronken automobilist uit zijn auto die met draaiende motor midden op de weg stilstond.

In Houten (U) was een laveloze bestuurder in slaap gevallen terwijl zijn auto met draaiende motor stilstond en zichzelf half uit de auto hing.

Een geluk dat alcohol zo sterk verdovend werkt. Anders hadden er vreselijke ongelukken kunnen gebeuren . . . . .

* * *

... was een aanval van alcoholische agressiviteit.

Na gedronken te hebben bezocht een 31-jarige man uit Hoogezand een cafetaria, waar hij volledig door het lint ging. Hij gooide tafels en stoelen omver en mishandelde de eigenaar. Hij vertrok om in een volgende cafetaria zijn wangedrag te herhalen.

Agenten konden de razende man met moeite in de boeien slaan. Hij mocht in de cel kalmeren en zijn roes uitslapen. De rechter zal t.z.t. zijn gedrag beoordelen . . . . .

ZWARTE LIJST VOOR NOTOIRE OVERLASTGEVERS

De politieregio Noord-Holland Noord werkt aan een zwarte lijst met namen van habituele overlastgevers. Met deze lijst moeten kroegbazen personen kunnen werven die voor een ander café in dezelfde gemeente een toegangsverbod opgelegd hebben gekregen.

Jaarlijks krijgen in de regio Noord-Holland Noord zo'n honderd personen een toegangsverbod opgelegd voor een café waar zij problemen hebben veroorzaakt. De reden daarvoor is overlast, vernieling of geweldpleging. In vrijwel alle gevallen onder de invloed van alcohol.

Die "kroegverboden" waren tot nu toe weinig effectief, want de veroorzakers van de problemen konden de volgende dag gewoon in het café ernaast binnenstappen. Het verbod leidde alleen maar tot verspreiding van de ellende naar andere cafés.

Politie en horeca-ondernemers hebben de koppen bij elkaar gestoken, en zijn gekomen tot een "kroegverbod" geldend voor de gehele gemeente. Er zijn voorwaarden geformuleerd en protocollen opgesteld die het voor de gemeenten mogelijk maken een zwarte lijst op te stellen.

Een zwarte lijst is al een heel oud middel. Een eeuw geleden werd er ook al mee gewerkt, maar dan voor individuele cafés. Ongeveer twintig jaar geleden heeft men in enkele kleine steden ook al eens gewerkt met ontzeggingen voor een aantal cafés tegelijk (buurtgewijs).

Blijkbaar zijn die regelingen in het vergeetboek geraakt. Want volgens een woordvoerder van de politie behoort de regio Noord-Holland Noord met de nieuwe regeling tot de landelijke voorlopers. Ook in andere regio's speelt dit probleem en wordt aan een dergelijke oplossing gewerkt.

De politie stuurt de overlastgever voortaan een officiële kroegontzegging die voor alle cafés van de gemeente geldt. De ontzegging is nu een officieel stuk voor de gehele gemeente, en niet langer een maatregel geldig voor één individueel café. Alle caféhouders in de gemeente krijgen een afschrift van de zwarte lijst, met daarop ook foto's van de betreffende personen.

VERSCHEIJNING G O

Voor het eerstkomende nummer van dit blad is 8 november gepland als verschijningsdatum. Copij voor dat nummer graag uiterlijk 24 oktober bij de redacteur.

ALCOHOL MAAKT DIK,
GEHEELONTHOUDING
MAAKT DUS SLANKER

MELDT U AAN VOOR DE BEGUNSTIGERSDAG 2012

Zoals reeds bekend houdt Stichting ANGOB op zaterdag 22 september haar begunstigersdag 2012. De dag wordt gehouden in de kantine van alcoholvrije camping 't Spoek, Spoekweg 55 te Beekbergen. Het programma start om 11.00 uur, maar u mag ook eerder komen. Deelname aan de dag is gratis.

Het programma is in grote lijnen hetzelfde als dat van de eerdere, goed geslaagde begunstigersdagen. We beginnen met het statutair verplichte agendapunt: het informeren van de begunstigers door het bestuur over de gang van zaken van onze stichting in 2011. Een beknopt jaarverslag staat ter plaatse ter beschikking. Na een koffiepauze geeft de voorzitter een overzicht over de belangrijkste ontwikkelingen en gebeurtenissen op alcoholgebied in 2011.

In de lunchpauze biedt Stichting ANGOB de bezoekers gratis een uitgebreide broodmaaltijd aan. **In verband met de organisatie daarvan is het nodig om u van te voren hiervoor aan te melden.** Dat kan schriftelijk (brief of e-mail) of telefonisch bij de secretaris, Rob Peereboom, Bergeonstraat 1, 1851 KB Heiloo, tel. 072 - 53 35 192, e-mail secretaris@angob.nl.

Na de lunchpauze wijkt het programma af van dat in voorgaande jaren. Dit jaar geen spreker van buiten de Stichting, maar ter ontspanning een meer artistiek middagprogramma.

EEN NAASTE BUUR . . . .

Vlak bij mij zijn mijn nieuwe huurders gekomen. Een stel van een jaar of veertig zie ik de laatste weken af en toe in het huis klussen, een slanke vrouw en een nette, goed doorvoede manspersoon.

En dan opeens zit je in een rare film. Vorige week staat er een onbekende vrouw achter mijn huis in mijn grijze afvalbak te turen. Dat is brutaal! Ik stuur haar weg, maar ik zie meteen dat er iets mis is. Haar in elkaar gedoken lichaamshouding, haar gekreukte gezicht, de verfrommelde kleren, de manier waarop ze diep aan haar peuk zuigt: wat is hier aan de hand? Ze stelt zich voor als mijn nieuwe achterbuurvrouw. De man die ik bij haar had gezien, haar ex, woont daar niet.

Buren van mij leerden haar al eerder kennen: ze heeft een krat bier en een fles wijn uit hun bijkeuken weggenomen, terwijl de bewoners thuis waren. Het is de eerste van een serie aangiftes hier in de buurt in een paar dagen tijd. Bij de ene buur sluipt ze onopgemerkt naar binnen en pakt wijn of bier, zelfs uit de koelkast, bij een ander steelt ze shag. Ze komt ook wel rechtstreeks vragen om bier, wijn, spiritus of tabak. Ook in het donker wordt ze betrapt, in de tuintjes en achter de huizen. Wegsturen helpt niet, ze benut iedere kans. Haar techniek is volmaakt – zelfs de

hond slaat niet aan – en ze maakt zich met een topsnelheid uit de voeten.

De nieuwe buurvrouw blijkt alcoholiste te zijn en een bekende van de politie. Onze rustige buurt is opeens onveilig geworden en verkeert in een staat van alarm: we waarschuwen elkaar, houden de achterdeur steeds op slot, en onderhouden contact met de woningstichting.

En dan wordt er ineens ingegrepen. Er komt een ambulance voorrijden die onze nieuwe buurvrouw meeneemt. Ze lag in huis en reageerde nergens meer op. Een heel nare gang van zaken.

Dit was voor mij een aanschouwelijke ervaring. Ik hoop van harte dat deze mevrouw haar gezondheid terugkrijgt.

S S L

Risico allergie te ernstig om onvermeld te laten

ÉÉN WAARSCHUWING BINNENKORT OP ETIKETTEN ALCOHOL

In het kader van consumentenbescherming streeft de Europese Unie naar verplichte informatieve etikettering. De alcoholbranche heeft zich daar tot nu toe aan weten te onttrekken. Op één onderdeel lijkt die informeerplicht er nu toch te komen.

We zijn er zo langzamerhand aan gewend geraakt dat op de etiketten van allerlei levensmiddelen een samenstellingsdeclaratie staat afgedrukt. Daarop kunnen wij lezen wat de voornaamste bestanddelen van het product zijn, hoeveel calorieën het levert, wat het zoutgehalte is, en of er mogelijk stoffen in kunnen zitten waar sommige mensen allergisch voor zijn. De EU heeft voorschriften opgesteld waar die etikettering aan moet voldoen.

De producenten van alcoholhoudende dranken hebben door intensief lobbywerk tot nu toe vrijstelling van de EU regels weten te verkrijgen. Wij berichten daarover vier maanden geleden reeds in dit blad. Daardoor heeft ieder land zijn eigen regels, en in sommige gevallen zelfs helemaal geen regels. In de meeste landen is vermelding van het alcoholgehalte verplicht. Maar daar blijft het meestal bij. Over calorieën, suikergehalte of toegevoegde kleurstoffen tast de consument veelal in het duister.

Vorig jaar vroeg het Europese parlement in een motie om beëindiging van alle vrijstellingen voor consumptieartikelen. De Europese Commissie bleef toen echter bij haar standpunt dat de industrie door zelfregulering aan de informatieplicht moest gaan voldoen. Inmiddels lijken zwaarwegende argumenten met betrekking tot de volksgezondheid een opening te forceren in het standpunt van de Europese Commissie. Namelijk met betrekking tot stoffen die een allergische reactie kunnen uitlokken.

Voor de alcoholindustrie worden de volgende stoffen genoemd: sulfiet, ei en zuivelproducten. Sulfiet zit in nagevoegde alle wijnen als conserveringsmiddel. Het kan allergische reacties veroorzaken en is in grotere hoeveelheden giftig. Sommigen zien in sulfiet de voornaamste oorzaak van de kater. Omdat het drinken van wijn wijd verbreid is, lopen relatief veel mensen het risico van een allergische reactie. Ei en zuivelproducten worden vooral toegepast in speciale dranken als bijvoorbeeld advocaat. Het aantal consumenten daarvan is veel geringer dan van wijn.

Wij zijn benieuwd hoe lang het nog duurt voordat de alcoholindustrie gewoon alle bestanddelen moet vermelden, net als alle andere voedingsmiddelenindustrieën.

Vanaf 15 jaar wordt nog veel alcohol gedronken

VOORSTEL LEEFTIJDGRENSEN ALCOHOL 18 JAAR INGEDIEND

Een viertal politieke partijen heeft bij de Tweede Kamer een gezamenlijk voorstel tot wijziging van de Drank- en Horecawet (DHW) ingediend. Kern van het voorstel is verhoging van de leeftijdsgrens voor de verstrekking van zwak-alcoholhoudende drank van 16 naar 18 jaar. Daarmee sluit Nederland zich aan bij de meerderheid van de landen van de Europese Unie.

Dat veel alcohol slecht is, was al in de oudheid bekend. Volgens een Romeinse mythe zou de halfgod Vulcanus mismaakt geboren zijn omdat hij in dronkenschap was verwekt. Waarschuwingen tegen (fors) alcoholgebruik waren oorspronkelijk vooral een zaak van de religie. Met de opkomst van de moderne staat werd alcohol mede een zaak van staatsbemoeienis.

De eerste Nederlandse Drankwet werd van kracht in 1886. Daarin was alleen voor sterke drank een leeftijdsgrens vastgelegd, en wel bij 16 jaar. In 1932 werd een geheel herziene Drankwet van kracht, die voor zwak-alcoholhoudende drank een verstrekkingsleeftijd van 16 jaar en voor sterke drank van 18 jaar eiste. In 1967 werd een geheel herziene wet van kracht, nu Drank- en Horecawet (DHW) geheten, die de alcoholbranche meer vrijheid gaf, maar de leeftijdsgrenzen onveranderd liet.

De huidige Drank- en Horecawet dateert van het jaar 2000. De leeftijdsgrenzen voor de verstrekking van alcohol zijn daarin op 16 en 18 jaar gehandhaafd. Nieuw is de toegevoegde bepaling dat de bedrijfsmatige verstrekkers van alcohol de leeftijd van de klant **vooraf moeten controleren**. Een bepaling die zowel door de horeca als door de supermarkten systematisch is ontdoken.

Volgens het nu ingediende wetsvoorstel gaan op één na alle leeftijdsgrenzen van 16 jaar uit de DHW verhoogd worden naar 18 jaar. De enige uitzondering is de geëiste leeftijd voor personeel van de verkopers van drank en voor barvrijwilligers van sportverenigingen. De verhoging gaat dus gelden voor het kopen van zwak-alcoholhoudende drank, voor de leeftijd waarop een jongere zonder toezicht in een slijterij mag verblijven en voor de leeftijd waarop een jongere in het openbaar alcohol mag bezitten.

De intensieve voorlichting over de leeftijdsgrens van 16 jaar richting

ouders en scholen, en door de stickers in de supermarkten, heeft erin geresulteerd dat sinds 2003 het alcoholgebruik door 12-, 13- en 14-jarigen flink is afgenomen. Onder de 15-jarigen is echter nog nauwelijks een afname te bespeuren. Van een verhoging van de leeftijdsgrens naar 18 jaar kan dus verwacht worden dat in ieder geval het alcoholgebruik door 15- en 16-jarigen flink zal afnemen.

Verhoging van de leeftijd waarop met (regelmatig) alcoholgebruik wordt begonnen, betekent allereerst gezondheidswinst voor de betreffende jongeren. Ook is verhoging van de wettelijke grens een steun in de rug voor ouders die hun kinderen zo lang mogelijk alcoholvrij willen houden. In de zorg zullen de kosten dalen, zowel door vermindering van het aantal coma-zuipers beneden de 18 jaar, als door vermindering van het aantal behandelingen op de Spoedeisende Eerste Hulp (SEH) van de ziekenhuizen. Van de slachtoffers van alcoholgerelateerde ongevallen valt 40% in de leeftijdsklasse tot en met 19 jaar. Dat zijn er jaarlijks circa 9.600.

Een belangrijk neveneffect van het vaststellen van één leeftijdsgrens voor alle drank, is dat dit een einde maakt aan veel verwarring. In een wat verder gelegen verleden was de situatie duidelijk. Je had bier, wijn en sterke drank, met respectievelijk alcoholgehalten van circa 5, 11 en 35 procent. De alcoholbranche heeft de afgelopen kwart eeuw echter steeds meer drankjes met tussenliggende alcoholgehalten op de markt gebracht. Er kwamen sterkere bieren, sterkere wijnen, mixdrankjes, shooters, alcopops, likorettes enzovoorts. Voor consument zowel als voor verstrekkers verwarrend. Welke leeftijdsgrens geldt voor welk drankje?

Ook voor de scholen wordt de situatie nu duidelijker. Schoolfeesten in het middelbaar onderwijs zullen voortaan alcoholvrij moeten zijn. In 2011 was 56 procent van deze schoolfeesten niet alcoholvrij.

De meerderheid van de bevolking is voorstander van verhoging van de leeftijdsgrens. Stand.nl mat in 2009 een percentage voorstanders van 76 procent. De WHO meldde in 2010 70 procent voorstanders. Stap in 2011 zelfs 82 procent voorstanders. Commercieel belanghebbenden bij de alcoholverkoop zijn zoals verwacht tegen verhoging van de leeftijdsgrens. Gezondheid is echter te kostbaar om de commercie in dezen tegemoet te komen.

HET EXCESSIEVE ALCOHOLGEBRUIK DOOR DE JONGEREN VAN VANDAAG LEVERT OVER ENKELE JAREN EEN VLOEDGOLF AAN GESTOORDE PERSOONLIJKHEDEN

Dingeman Korf